

SEGURETAT i SALUT LABORAL I
DIPLOMATURA DE RELACIONS LABORALS - UAB

Professors: Josep Espluga (Despatx B1-177) / Xavier Caballero (Despatx B2-189)
Departament de Sociologia UAB

TEMA 1.- Salut i malaltia. Diverses aproximacions.

- 1.1.- Les diferents concepcions de la salut. El model mèdic i el model de les ciències socials. La perspectiva ambientalista.
- 1.2.- Reparació, prevenció i promoció de la salut.
- 1.3.- Causalitat. La malaltia clàssica. Malalties infeccioses.
- 1.4.- Noves formes d'emmalaltir. La malaltia crònica. Conseqüències individuals i socials

TEMA 2.- Conceptes bàsics sobre seguretat i salut en el treball.

- 2.1.- El treball i la salut.
- 2.2.- Risc i Factor de risc.
- 2.3.- La vella patologia dels treball i la nova patologia del treball. Característiques.
- 2.4.- Prevenció i promoció de la salut en el treball.

TEMA 3.- Accidents de treball i Malalties professionals.

- 3.1.- L'accident de treball. Definició legal. Definició preventiva.
- 3.2.- Malalties laborals i malalties professionals. Definicion legal i definició preventiva.
- 3.3.- La "xarxa causal" en la producció de les malalties.
- 3.4.- Classificació, notificació i registres. Índex de freqüència. Índex de gravetat. Índex de duració mitjana. La investigació d'accidents i la Inspecció de seguretat.

TEMA 4.- Epidemiologia.

- 4.1.- Definició d'epidemiologia. Introducció als estudis epidemiològics.
- 4.2.- Tipus d'estudis epidemiològics: Estudis transversals, Estudis de cohorts, Estudis de casos i controls.
- 4.2.- Mesures de freqüència: Prevalença, Incidència acumulada i Taxa d'incidència.
- 4.4.- Mesures d'associació: risc relatiu, odds ratio i risc atribuïble. Fracció etiològica.

TEMA 5.- Desigualtats en salut.

- 5.1.- Diferències de mortalitat i morbiditat en funció de l'estructura social.
- 5.2.- Desigualtats socials i salut a Catalunya i a Espanya.
- 5.3.- Estils de vida i salut.
- 5.4.- Diferències de salut en el món laboral. Sectors i activitats perilloses. La susceptibilitat individual.

TEMA 6.- Condicions de treball

- 6.1.- Les condicions de treball i la complexitat dels processos de pèrdua de la salut.
- 6.2.- La valoració de les condicions de treball: mesures subjectives i mesures objectives.
- 6.3.- Mètodes d'avaluació: Perfil del lloc, L.E.S.T., A.N.A.C.T., E.W.A. Altres possibilitats.
- 6.4.- El rol dels actors socials en relació a les condicions de treball: Administració Pública, Treballadors/es i Empresaris/es. Condicions de treball i condicions d'ocupació.

OBJECTIUS:

L'objectiu d'aquest programa és posar en contacte els i les alumnes de RR.LL. amb els principals temes de la salut laboral. La salut en l'àmbit del treball ha esdevingut un aspecte primordial a causa de les seves greus repercussions socials. D'altra banda el fet que la patologia laboral i els accidents de treball tinguin lloc en un ambient "construït", i que per tant puguin ser evitats amb una correcta prevenció, posa de relleu la importància d'una formació adequada en aquests temes.

En aquesta primera part de l'assignatura s'introduiran els conceptes de salut i malaltia des de diverses perspectives científiques i la seva formulació operativa en l'àmbit laboral, així com alguns mètodes i instruments d'investigació. La salut i la malaltia com a processos socialment condicionats han de ser estudiats en la realitat contextual dels grups socials que els produeixen. El coneixement d'aquesta realitat esdevé bàsica per al desenvolupament professional dels Diplomats i de les Diplomades en Relacions Laborals.

AVALUACIÓ:

- L'avaluació del curs es farà mitjançant un examen final.
- Hi haurà diverses lectures obligatòries que es debatran a classe y formaran part del material d'examen. Cada professor informarà als seus alumnes sobre quin paper tindran aquestes activitats en la nota final.
- Hi haurà treballs opcionals per aquells i aquelles alumnes que així ho desitgin.

BIBLIOGRAFIA

- AHLBOM, A.; NORELL, S. (2000). *Fundamentos de Epidemiología*. Madrid: Siglo XXI.
- BENAVIDES, F.G., RUÍZ FRUTOS, C., GARCÍA, A.M. (2000) *Salud Laboral. Conceptos y técnicas para la prevención de riesgos laborales*. Barcelona: Masson.
- BILBAO, A. (1997) *El accidente de trabajo: entre lo negativo y lo irreformable*. Madrid: Siglo XXI.
- BONASTRE, R.; PALAU, X.; SUBIRATS, J. (1996) *Manual de seguridad y salud en el trabajo. Nuevos conceptos*. Barcelona: Ariel.
- CASTILLO, J.J.; PRIETO C. (1990) *Las Condiciones de Trabajo*. Madrid: C.I.S.
- DURAN, F. (2001). *Informe sobre riesgos laborales y su prevención*. Madrid: Presidencia del Gobierno.
- ESPLUGA, J.; CABALLERO, J. (2005) *Introducción a la prevención de riesgos laborales: Del Trabajo a la Salud*. Barcelona: Ariel.
- MARTÍ CASAS, O. (1995) *Introducción a la medicina social*. Barcelona: ICESB.
- McKEOWN, T. (1986) *Introducción a la medicina social*. México: Siglo XXI.
- MERLETTI, F.; OLSEN, J.; VUYLSTEEK, K. (1990) *Estudio de las causas de las enfermedades laborales. Introducción a la epidemiología laboral*. Barcelona: SG Editores.
- NOGAREDA, C. (2000) *Condiciones de trabajo y salud*. Madrid: Instituto de Seguridad e Higiene en el Trabajo.
- PARMEGGIANO, L. (ed.) (1989) *Enciclopedia de Salud y Seguridad en el Trabajo*. Madrid: Ministerio de Trabajo y Seguridad Social (3ª ed.).
- PRIETO, C. (1994) *Trabajadores y Condiciones de Trabajo*. Madrid: Hoac.

LEGISLACIÓ MÉS IMPORTANT

- Real Decreto 1/1994, de 20 de juny, Texto refundido de la Ley General de la Seguridad Social*. BOE 29 de juny de 1994.
- LEY 31/1995, de 8 de noviembre, de Prevención de Riesgos Laborales (LPRL)*. BOE 269, de 10 de novembre 1995.
- Real Decreto 39/1997, de 17 de gener, Reglamento de los servicios de prevención (RSP)*. BOE 27, de 31 de enero 1997.
- LEY 54/2003, de 12 de diciembre, de reforma del marco normativo de la prevención de riesgos laborales*. BOE núm. 298 de 13 de diciembre 2003.

WEBGRAFIA

Algunes URL interessants:

<http://www.mtas.es/insht>: Instituto Nacional de Seguridad e Higiene en el Trabajo.

<http://www.istas.es>: Instituto Sindical de Trabajo, Ambiente y Salud (CCOO).

<http://www.gencat.es/treball/cscst>: Centre de Seguretat i Condicions de Salut en el Treball
(Generalitat de Catalunya)

<http://www.eiro.eurofound.ie>: Observatori Europeu de Relacions Laborals.

<http://agency.osha.eu.int>: Agència Europea de la Seguretat i la Salut en el Treball.

<http://es.osha.eu.int>: Red española de seguridad y salud en el trabajo.

<http://ilo.org/public/spanish/>: Organització Internacional del Treball.

<http://www.wfc.org/español/who.html>: Organització Mundial de la Salut.

<http://www.etuc.org/tutb>: Bureau Technique Syndical Européen pour la Santé et la Sécurité.

<http://blues.uab.es/osha/>: Servei de Prevenció i de Medi Ambient (UAB).

<http://www.uv.es/seguridadlaboral> Psicología de la Seguridad y Prevención de Accidentes.

<http://www.unites.uqam.ca/pistes> Perspectives interdisciplinaires sur le travail et la santé.

<http://seguridadintegral.org> : Revista de seguretat i salut laboral.

<http://www.funprl.es>: Fundación Nacional para la Prevención de Riesgos Laborales.